

Performans Denetimi Raporu:

Bayındırlık ve İskan Bakanlığının Marmara ve Düzce Depremleri Sonrası Faaliyetleri

Bayındırlık ve İskan Bakanlığının Marmara ve Düzce Depremleri Sonrası Faaliyetlerine İlişkin Performans Denetimi Raporu Sayıştay Başkanlığınca 6.5.2002 tarihinde TBMM Başkanlığına gönderilmiştir. Sözkonusu raporun özet bilgileri aşağıda sunulmaktadır:

“Başbakanlık Kriz Merkezinin verilerine göre, 1999 yılında Marmara ve Düzce’de meydana gelen depremlerde 18.243 vatandaşımız hayatını kaybetmiş, 48.901 vatandaşımız yaralanmış, 376.379 konut ve işyeri hasar görmüştür. Bölgede meydana gelen zararların giderilmesi için yürütülen faaliyetler arasında en önemlileri, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından yerine getirilmektedir.

Sayıştay, bu çalışmada Bayındırlık ve İskan Bakanlığının Marmara ve Düzce depremleri sonrasındaki hasar tespiti; hak sahipliği; orta hasarlı binaların onarımı; geçici ve kalıcı konut faaliyetlerinin performansını değerlendirmek için iki temel sorunun yanıtını aramıştır. İlk olarak faaliyetlerin iyi bir şekilde yürütülmesine uygun bir ortam olup olmadığı, daha sonrada, faaliyetlerin ihtiyaçlara uygun biçimde yürütülüp yürütülmediği incelenmiştir.

İncelemelerde, bu faaliyetlerin ne kadar iyi bir şekilde yürütüldüğü; hedeflere ulaşıp ulaşılmadığı; kurumlar ve birimler arasında yetki, görev ve sorumluluk çatışmalarının olup olmadığı ve faaliyetlerin, hesap verme sorumluluğu ve şeffaflık ilkelerine uygun bir şekilde yürütülüp yürütülmediği araştırılmıştır.

Özet

1. 1999 yılında yurdumuzda Doğu Marmara bölgesini etkileyen 7.4 ve 7.2 büyüklüğünde iki deprem yaşanmıştır. Bu depremlerde, Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezi’nin 1999 yılı verilerine göre 18.243 vatandaşımız hayatını kaybetmiş, 48.901 vatandaşımız

yaralanmış, 376.379 konut ve işyeri hasar görmüştür. Marmara ve Düzce depremleri sonrasındaki faaliyetleri yürütmekle görevli olan kamu kurum ve kuruluşları bölgede yeniden yapılanma çalışmalarını başlatmıştır. Bu faaliyetlerin büyük bir bölümünü yürütmekten sorumlu olan kurum Bayındırlık ve İskan Bakanlığı (BİB)'dir.

2. Raporda, BİB'nin Marmara ve Düzce depremleri sonrasındaki faaliyetlerini değerlendirmek amacıyla iki temel sorunun yanıtı aranmıştır. İlk olarak, faaliyetlerin iyi bir şekilde yürütülmesine uygun ortam olup olmadığı; daha sonra da, faaliyetlerin ihtiyaçlara uygun biçimde yürütülüp yürütülmediği incelenmiştir.

3. BİB her afet sonrası, afetin büyüklüğüne göre afet bölgesinde değişik örgütlenmeler gerçekleştirmektedir. BİB 17 Ağustos depreminden sonra Marmara bölgesinde etkin ve verimli çalışmalar yapmak üzere Bayındırlık ve İskan Bakanına bağlı “Marmara Deprem Bölgesi Afet İnşaat Genel Koordinatörlüğü” ile dış kredilerle finanse edilen konutların yapımı için “Proje Yönetim Birimi”ni kurmuştur. Yeni oluşturulan birimlerle taşra ve merkezdeki birimlerin görev, yetki ve sorumlulukları açık ve net olarak belirlenmediği için uygulamada görev örtüşmeleri, yetki ve sorumluluk belirsizlikleri ortaya çıkmıştır. Görev, yetki ve sorumlulukların açıkça belli olmaması faaliyetlerin hesap verme sorumluluğu ve şeffaflık ilkeleri doğrultusunda yürütülmesini olumsuz şekilde etkilemekte, koordinasyonu zorlaştırmaktadır.

4. Marmara ve Düzce depremleri sonrasında yürütülen faaliyetler için görevlendirilen çok sayıda kurum ve kuruluş vardır. İstenilen sonuçların elde edilebilmesi tüm kurum ve kuruluşlar arasında etkili bir işbirliği ve koordinasyon sağlanmasına bağlıdır. İyi bir işbirliği ve koordinasyon sağlanamadığından kurumlar birbirlerinin faaliyetlerini olumsuz şekilde etkilemektedir.

5. Hesap verme sorumluluğu; kendisine kaynak tahsis edilenlerin ve yetki verilenlerin, bu yetkinin ve kaynakların nasıl kullanıldığını sergilemesi zorunluluğunu ifade eder. Hesap verme sorumluluğu süreçlerinin iyi işlemesi için şeffaflığı sağlayacak araçlara ihtiyaç vardır. BİB'nin Marmara ve Düzce depremleri sonrasında yürüttüğü faaliyetler, hesap verme sorumluluğu ve şeffaflık ilkelerine uygun bir ortamda yürütülmektedir.

6. Faaliyetlerin hesap verme sorumluluğu ve şeffaflık ilkeleri uyarınca yürütülmesi için, beklenen sonuçlara nasıl ulaşılabileceğinin planlanması, amaçların ve hedeflerin net olarak belirlenmesi, beklentilerin, sorumlulukların ve yetkilerin mutabakatla açıklığa kavuşturulması, gelişmelerin izlenmesi ve elde edilen sonuçların değerlendirilerek raporlanması, bütün bunların güvenilir bir şekilde yapılabilmesi için kapsamlı bir yönetim bilgi sistemine sahip olunması gereklidir. Faaliyetler henüz bu çerçevede yürütülmemeyle birlikte amaç ve hedeflerin belirlenmesi, yönetim bilgi sisteminin oluşturulması yolunda atılmış olumlu adımlar vardır.

7. Üst yöneticiler kendilerine tahsis edilen kaynaklar dolayısıyla parlamentoya karşı hesap verme sorumluluğu içindedir. Yönetimlerin parlamentoya karşı hesap verme sorumluluğunu yerine getirebilmesi için, parlamento adına denetim yapan Sayıştay'ın kaynakların parlamentonun niyetleri doğrultusunda, verimli, etkin ve tutumlu bir şekilde kullanılıp kullanılmadığını düzenleyeceği raporlar aracılığı ile parlamentoya sunması, bunun için de Sayıştay'ın denetim alanının ve yetkilerinin sınırlandırılmaması gerekmektedir. Sayıştay'ın denetim alanı ve yetkileri sınırlandırıldığında verilen yetkilerin ve tahsis edilen kaynakların ne kadar iyi kullanıldığını bağımsız, tarafsız ve güvenilir bir şekilde raporlamak mümkün olmayacağı için, bürokrasiyi azaltma, işleri hızlandırma niyeti ile getirilen sınırlandırmalar şeffaflık ve hesap verme sorumluluğunu zaafiyete uğratarak daha büyük sorunlara neden olmaktadır.

Deprem bölgelerinde yürütülen faaliyetler kapsamında çok büyük miktarda kamu kaynağı kullanılmıştır. Kanun hükmünde kararnamelerle harcamaların prosedürleri ve denetimleri yeniden düzenlenmiştir.

8. BİB'nin deprem sonrasındaki ilk faaliyeti, hasar tespit çalışmasıdır. Hak sahipliği, geçici ve kalıcı iskan faaliyetlerinin başarıyla yürütülmesi bu çalışmanın sonuçlarının doğru ve sağlıklı olmasına bağlıdır. Hasar tespit çalışmaları 25.08.1999 tarihinde başlamıştır. Hasar tespit çalışmalarını yapmak üzere 1200 teknik personel görevlendirilmiştir. 20 günde 334 bin işyeri ve konutun hasar tespiti yapılarak tespitlere itiraz için hak sahiplerine süre verilmiştir. İtirazlar incelenerek karara bağlanmak üzere iken 12.11.1999'da Düzce Depremi meydana geldiğinden ve bu deprem tüm bölgeyi etkilediğinden, itiraz süreleri tüm illerde uzatılmıştır. Elde edilen kesin sonuçlara göre; 112.724 konut ve işyeri yıkık yada ağır hasarlı, 124.131 konut ve işyeri orta hasarlı, 139.524 konut ve işyeri ise az hasarlıdır.

9. Yapılan hasar tespit sonuçlarına karşı çok sayıda itiraz olması ve sonradan bu itirazların büyük bölümünün ikinci incelemelerde haklı bulunması, ilk hasar tespitlerinin sağlıklı yapılmadığını ve gerçekleri yansıtmadığını göstermektedir. Hasar tespitleri ile ilgili böyle bir sonucun ortaya çıkmasında Düzce Depreminin de etkisi olmakla beraber, hasar tespit çalışmasına katılan personelin büyük bir bölümünün deneyimli olmaması, bu personelin önceden yeterince eğitilmemesi ve hasar tespitinde kullanılan kriterlerin ve formların yeterli olmaması da sonuçları büyük ölçüde etkilemiştir.

10. Mevcut yasal düzenlemelere göre; orta hasarlı, ağır hasarlı veya yıkık olduğu tespit edilen konut ve işyeri sahipleri hak sahibi sayılmıştır. Orta hasarlı konut sahiplerine 2 milyar TL, işyeri sahiplerine 1 milyar TL onarım kredisi verilmesi, yıkılan ya da

ağır hasar gören konut sahiplerine ya konut kredisi ya da yeniden yapılacak konutlardan birinin verilmesi kararlaştırılmıştır.

11. Hasar tespitinde olduğu gibi, hak sahipliği çalışmaları da önceden gerekli şekilde eğitilmiş yeterli sayıdaki teknik personel tarafından yürütülmemiştir. Fazla konutu olanlar tek bir konutu için hak sahibi sayıldığından, konutlarla ilgili mülkiyet ve kullanım bilgilerinin güvenilir olması gerekmektedir.

12. BİB, 27.10.2000 tarihi itibarıyla 107.315 konutu orta hasarlı olarak belirlemiştir. Orta hasarlı bina sahiplerinden 59.533'ü onarım kredisinden yararlanmak için talep ve taahhütname vermiş, bunlardan 53.955'i hak sahibi olmuştur. 53.955 hak sahibine 2 milyar TL'den toplam 107.9 trilyon TL ödeme yapılması planlanmıştır.

13. BİB orta hasarlı binaların onarımı ile sınırlı olmak üzere iki yıllık bir süre için 900 gerçek ve tüzel kişiye Geçici Proje Müşaviri belgesi vermiştir. BİB Proje Müşavirliği Geçici Uygulama Esasları Genelgesinde, orta hasarlı binalarını güçlendirmek isteyenlerin, takviye ve onarım projelerini Proje Müşavirlerine hazırlatması, kontrol ettirmesi ve onaylatması gerektiği bildirilmiştir. Proje Müşavirliği sistemi yeni getirilen bir sistem değildir. Proje Kontrol Müşavirliği Hizmeti Yönetmeliği 10.12.1992 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmış ancak uygulaması olmamıştır. Genelge ile Yönetmelik büyük ölçüde benzer düzenlemeleri içermekle beraber bazı önemli farklılıklar da vardır. Yönetmelikte, PM'lerine projeleri idare adına tetkik ve tasdik yetkisi verilmiştir. Genelgeyle getirilen düzenlemelere göre ise; projeyi hazırlayan, inceleyen, onaylayan, işi projesine göre yapan (müteahhit) ve işin projesine göre yapıldığını kontrol eden (fenni mesul) kişi, aynı gerçek veya tüzel kişi olabilmektedir. Bütün görev ve yetkilerin aynı kişinin uhdesinde birleşmesi orta hasarlı binaların onarımı konusundaki kontrolleri neredeyse ortadan kaldırmıştır.

14. Orta hasarlı binaların onarımı konusunda PM'lerine görev ve yetki verilmekle beraber belediyelerin bu binalara inşaat ruhsatı ve yapı kullanma izni verme yetkisi devam etmektedir. Orta hasarlı binaların onarımından dolayı belediyelerin yükü artmıştır. Hasar gören binaların çoğunun kaçak ve ruhsatsız olması, bunlar hasar görmüş olsalar bile inşaat ruhsatı ve yapı kullanma izni verilmemesi gerektiği için, yükleri bir kat daha artmaktadır. Belediyeler, bütün bu işleri yapacak yeterli sayıda teknik elemana sahip olmadığından, istenilen sonuçların elde edilmesi güçleşmektedir.

15. BİB, kış koşulları ağırlaşmadan çadırlarda yaşayanları daha sağlıklı mekanlara taşımak amacıyla 30 m² büyüklüğünde prefabrike konutları ihale yolu ile yaptırmayı kararlaştırmış ve yaptığı ihale sonucunda su basmanı dahil 1.5 milyar TL'ye prefabrike konut yapması için 25 firma ile sözleşme imzalanmıştır. Firmalara yaptırılan prefabrike konut sayısı 31.393'tür. Bu sayıya hibe yoluyla yapılan 11.521 adet prefabrike konut sayısı dahil değildir. 44.433 adet prefabrike konut için BİB'nin katlanmak sonunda kaldığı maliyet 166 trilyon TL olmuştur.

16. Prefabrike konutların yapımı, 574 sayılı KHK ile getirilen düzenlemeler uyarınca 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun kapsamı dışında, Bakanlık Makamının uygun gördüğü yöntem ve prosedürlere göre gerçekleştirilmiştir. İhalede istenilen sonuçların elde edilebilmesi rekabet ve açıklık ilkelerine uygun hareket edilmesine bağlıdır. Prefabrike konut yapım işinin Resmi Gazetede ilan edilmesi ve herkese açık olması bu ilkelere uygun düşen, işin yapılacağı yerin, miktarının ve isteklilerin hangi kriterlere göre seçileceğinin belirtilmemiş olması ise, bu ilkelere ters düşen uygulamalardır.

17. BİB tüm prefabrike konutları 30.11.1999 tarihine kadar bitirmeyi ve ihtiyaç sahiplerine teslim etmeyi hedeflemiştir.

Geçici konutlar hedeflenen tarihte bitirilememiştir. 31.12.1999 tarihi itibarıyla konutların yaklaşık % 80'i bitirilmiş ancak, yaklaşık % 50'si ihtiyaç sahiplerine tahsis edilebilmiştir. Tüm konutlar Mart 2000'de bitirilmişse de bölgedeki prefabrik konutların tam doluluğu ikinci kışa girilirken çadır kentler sökülerek sağlanabilmiştir. Geçici konutlarla ilgili hedeflere ulaşılamamasının iki temel nedeni vardır. Alt yapı çalışmaları planlanan sürede tamamlanamadığı için geçici konutların üst yapısının yapımı da gecikmiştir. İkinci neden, çadır kentlerde yaşayanların prefabrike konutlara (kendilerine ödenen 100 milyon TL kira yardımı kesileceği için) taşınmak istememeleriyle ilgilidir.

18. Prefabrike geçici konutlara yerleştirilenlerin yaklaşık % 30'u konutları yıkık, ağır veya orta hasarlı olduğu için hak sahibi olan kişilerdir. Evi olmayan ve deprem bölgesinde kiracı konumunda yaşayanların sayısına ilişkin bilgiler yoktur. Bu durumda olanların kalıcı konut sorunlarının nasıl çözüleceğine ilişkin herhangi bir politika da geliştirilmemiştir. Prefabrike geçici konutların alt ve üst yapılarının daha sonra nasıl kullanılacağı da planlanmamıştır. Bölgede yaşayanların tümünün ihtiyaçlarını göz önünde tutan politikalar geliştirilmediğinden, geçici bir süre kullanılmak amacıyla yaptırılan prefabrike konutların kalıcı konuta dönüşme ihtimali hayli yüksektir.

19. Marmara ve Düzce depremlerinde evi yıkıldığı veya ağır hasar gördüğü için hak sahibi sayılanlara kalıcı konut konusunda üç seçenek sunulmuştur. Evini Yapana Yardımı seçenlere kendi aralarında konut yaptırmak şartıyla 6 milyar TL kredi verilmesi, Hazır Konut Kredisini seçenlere bitmiş konut satın almaları şartıyla 6 milyar TL kredi verilmesi, diğerlerine de hükümet tarafından yaptırılacak konutlardan birinin verilmesi kararlaştırılmıştır. 18739 hak sahibi Evini Yapana Yardım ve Hazır Konut Kredisinden, 39.370 hak sahibi kalıcı konuttan yararlanmak istemiştir. Ancak, hak sahipliği sayısı itirazlara ve mahkeme sonuçlarına bağlı olarak sürekli değiştiği için BİB,

41.403 kalıcı konut yapmayı planlamıştır. Konutların bir bölümü BİB'nin, bir bölümü de Başbakanlık PUB'nin sorumluluğu altında yaptırılmıştır. Kalıcı konutların büyük bir bölümünün finansmanı dış kredi ile sağlanmıştır. BİB 41.403 konutun 15.118'inin Başbakanlık PUB'nce, 23.711'inin BİB'nca ve 2574'ünün hibe olarak yaptırılmasını planlamıştır. PUB'nce yaptırılacak 15.118 konuttan 12.068'i için Dünya Bankasından, 3.050'si için Avrupa Yatırım Bankasından kredi sağlanmıştır. BİB ise 15.502 konutu Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası'ndan sağlanan kredi ile 7650'sini de ulusal kaynaklarla yaptırmayı planlamıştır. Ayrıca İstanbul'daki hak sahipleri için 559 adet hazır konut Emlak Bankasından satın alınmıştır.

20. BİB, kalıcı konutların ihalelerini Bakanlık Makamının uygun gördüğü prosedür ve yöntemlere göre yürütmüştür. İhaleler uluslararası firmaların teklifine açık bir şekilde, kapalı teklif usulüyle ve anahtar teslimi yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. BİB anahtar teslimi götürü bedeli 12 milyar TL (Nisan 2000 kuru itibarıyla yaklaşık 20 bin \$) olarak tespit ettiği 23.110 konutu, uygun indirimleri yapan 52 firmaya toplam 224 trilyon TL bedelle ihale etmiştir. İhale indirimleri sonucu bir konutun maliyeti alt yapı hariç ortalama 9.6 milyar TL olmuştur. Ancak; sözleşmesine göre anahtar teslimi ihale edilen kalıcı konutlara, 12.06.2001 tarih ve 2001/2862 sayılı BKK ile fiyat farkı ödenmesi ortalama maliyetleri yaklaşık 21,1 trilyon TL artırmıştır.

21. BİB, konutların müteahhitlere yer teslimi yapılmasından itibaren 150 takvim gününde bitirilmesini hedeflemiştir. Buna göre, konutların Kasım ve Aralık 2000'de bitirilmesi gerekiyordu. Ancak firmalara çeşitli nedenlerle süre uzatımı verildiği için konutlar hedeflenen sürede bitirilememiştir. Süre uzatımları kamulaştırma işlemlerinin gecikmesi, alt yapıların zamanında bitirilememesi ve hakedişlerin geç ödenmesi yüzünden ortaya çıkmıştır. Kasım ve Aralık 2000'de bitirilmesi planlanan konutların % 33'ü, Eylül 2001 itibarıyla teslim edilememiştir.

22. BİB, yaptıracığı konutların müşavirlik, kontrollük ve mühendislik hizmetlerini 5 firmaya 6.175 trilyon TL bedelle ihale etmiştir. Kalıcı konut seçeneğinden yararlanacak hak sahiplerine verilmek üzere yaptırılan (Haziran 2001’de ihale edilen 2200 konut dahil) 43.603 konut için yaklaşık 1.4 katrilyon TL harcamada bulunulacaktır. Evini Yapana Yardım seçeneğinden yararlanacak 14.066 hak sahibine yapılacak 84 trilyon liralık ödeme ile Hazır Konut Kredisinden yararlanmak isteyen 4.673 kişiye ödenen 28 trilyon TL da hesaba katıldığında kalıcı konutlar için Eylül 2001 tarihi itibarıyla personel ve idari giderler hariç yaklaşık 1.5 katrilyon TL tutarında harcama yapılacağı söylenebilir.

23. BİB’nce yaptırılan konutlar ile Başbakanlık PUB’nce yaptırılan konutların büyüklüğü ve kalitesi farklıdır. BİB, 99 m² büyüklüğünde ve Nisan 2000 kurlarına göre maliyeti, alt yapı hariç 20 bin \$ olan konutları yaptırmayı kararlaştırırken, Başbakanlık PUB yaklaşık 80 m² büyüklüğünde ve maliyeti, alt yapı hariç 14 bin \$ olan konutlar yaptırmayı kararlaştırmıştır. Kalıcı konut yapımında iki ayrı kurumun BİB’nin ve Başbakanlık PUB’nin görev alması sonucu farklı tip büyüklük ve maliyette konutlar yapılmış ve hak sahiplerine eşit olmayan seçenekler sunulmuştur.

Öneriler

A) Çağdaş kamu yönetiminin iki temel kavramı; hesap verme sorumluluğu ve şeffaflıktır. Faaliyetlerin başarılı bir şekilde yürütülmesi bu ilkelere uygun hareket edilmesine bağlıdır.

Bu nedenle:

1. Açık ve net hedefler belirlenmelidir. Yürütülen faaliyetlere ilişkin amaçlar, ve hedefler hazırlanacak bir stratejik plan kapsamında açık, net anlaşılabilir ve ölçülebilir şekilde belirlenmelidir.

2. Yetki, görev ve sorumluluklar açık bir şekilde belirlenmelidir. Hedeflere nasıl ulaşılabileceği, ne tür sonuçların elde edilmek istendiği, kimin neyi yapmaktan sorumlu olacağı ve kimlerin hangi yetkileri ve kaynakları kullanacağı tarafların mutabakatları ile belirlenmelidir. Yetki kullanan ve sorumluluk üstlenenlerin görevlerini nasıl yapacaklarına ilişkin rehberler olmalı, bunlar düzenli bir şekilde güncellenmelidir. Kurum içi koordinasyon ve işbirliğinin nasıl sağlanacağı bu rehberlerde açık, net ve herkesin anlayabileceği şekilde belirlenmelidir.

3. Doğru kararlar almaya ve gerektiğinde düzeltici müdahalede bulunmaya yardımcı olan bir Yönetim Bilgi Sistemi olmalıdır. Faaliyetlerin izlenmesi, hedeflere ne ölçüde ulaşıldığının zamanında değerlendirilmesi ve elde edilen sonuçların güvenilir bir şekilde raporlanması için; kapsamlı, faaliyet ve maliyet verilerini birleştirmeye elverişli, güncel, doğru ve geçerli bilgi ve verilere dayalı yönetim bilgi sistemine sahip olunmalıdır.

4. Görevli kurum, kuruluş ve birimler arasında koordinasyon ve işbirliği sağlanmalıdır. Kamuda istenilen sonuçların elde edilmesinde rol ve sorumluluğu olan çok sayıda kurum ve kuruluş vardır. Faaliyetlerin birbirini olumsuz bir şekilde etkilememesi için, farklı rolleri olan tarafların yine hesap verme sorumluluğu çerçevesinde bir araya gelip, ne tür sonuçların elde edilmesinin istendiğini, bu sonuçların elde edilmesinde kimlerin nelerden sorumlu olacağını açık ve net bir şekilde ve tarafların mutabakatı ile belirlemeli ve etkili bir işbirliği sağlanmalıdır.

5. Sayıştay denetimi dışında kalan hiçbir alan olmamalıdır. Üst yöneticilerin, kendilerine yetki veren ve kaynak tahsis eden parlamentoya karşı hesap verme sorumluluğu vardır. Denetim, hesap verme sorumluluğunu güçlendiren en önemli faktördür. Bu sorumluluğun yerine getirilebilmesi, büyük ölçüde TBMM adına denetim yapan Sayıştay'ın, kaynakların parlamentonun niyetleri doğrultusunda, verimli, etkin ve tutumlu bir şekilde

kullanılıp kullanılmadığını düzenleyeceği raporlarla parlamentoya sunmasına bağlıdır. Bu nedenle Sayıştay'ın denetim alanı ve yetkileri sınırlandırılmamalıdır.

B) Deprem sonrasında yürütülen hasar tespiti, hak sahipliği, orta hasarlı binaların onarımı ile geçici ve kalıcı konut faaliyetlerinin ihtiyaçlara uygun bir şekilde yürütülmesi için

6. Hasar tespiti ve hak sahipliği çalışmalarının kısa sürede ve sağlıklı yapılması için gerekli önlemler alınmalıdır. Hasar tespiti ve hak sahipliği çalışmalarını yapacak olan yeterli sayıdaki teknik eleman önceden iyi bir şekilde eğitilmelidir. Hasar tespit kriterleri ve hasar tespit formları doğru sonuçların alınmasına elverecek şekilde geliştirilmelidir.

7. Mevzuat ve örgüt yapısı Zorunlu Deprem Sigortası ile uyumlu hale getirilmelidir. Zorunlu Deprem Sigortasına Dair Kanunun çıkması BİB'nin deprem sonrası, özellikle hasar tespit ve hak sahipliğine ilişkin görevlerinin yeniden tanımlanmasını gerektirmektedir. Bakanlığın teşkilat yapısı ve bu faaliyetlerine ilişkin mevzuatı Zorunlu Deprem Sigortası ile uyumlu hale getirilmelidir.

8. Orta hasarlı binaların onarım ve güçlendirilmesine gerekli özen gösterilmelidir. Hasarlı yapıların onarım ve takviyesi özelliği olan bir iş olduğundan bunların projelendirilmesi, ruhsat verilmesi ve inşaat aşamalarının denetimi için özel düzenlemeler getirilmelidir. Onarım ve güçlendirme için kabul edilebilir risk düzeyleri ve ekonomik sınırlar açıkça ortaya konulmalıdır.

9. Afetzedelere sunulan geçici ve kalıcı barınma olanakları ihtiyaç değerlendirmelerine ve maliyet karşılaştırmalarına dayanmalıdır. Geçici ve kalıcı konutlar konusunda karar oluşturulurken; ihtiyaç sahiplerinin beklentileri dikkate alınmalı ve farklı kalitede seçenekler sunulmamalıdır.

10. Geçici konutların alt ve üst yapılarının daha sonra nasıl kullanılacağı açıkça belirlenmiş olmalıdır. Prefabrike konutların arazilerine ödenen kira bedelleri de dikkate alınarak, prefabrike konutların nasıl ve ne zaman boşaltılacağı; alt ve üst yapılarının nasıl kullanılacağı en kısa zamanda planlanmalıdır.

11. Geçici ve kalıcı konut ihalelerinde açıklık ve rekabet sağlanmalıdır. Konutların yapım, müşavirlik, mühendislik ve kontrollük hizmetleri açıklık ve rekabeti sağlamak için önceden belirlenmiş ihale usul ve esaslarına dayandırılmalıdır. Tüm ihalelerde bulunması gereken açıklık ve rekabet unsurları hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde sağlanmalıdır. İhaleyi yapma sürecinde sağlanan şeffaflık aynı zamanda kamu kaynaklarının ve gücünün kötüye kullanılmasını önlemek için de önemlidir

12. Konutlar maliyet ve süre aşımını söz konusu olmadan bitirilmelidir. Konut yapım faaliyetleri kaynak planlaması çerçevesinde ele alınmalı, hedefler bir plan çerçevesinde belirlenmeli, konutlar maliyet ve süre aşımını söz konusu olmadan bitirilmelidir.”